

CEPOS NOTAT:

MERE END HVERT FJERDE LOVFORSLAG HAR UDELUKKENDE NEGATIVE ØKONOMISKE KONSEKVENSER

26-07-2021

AF TROELS SABROE EBBESEN OG JONAS HERBY (T: 2728 2748, M: HERBY@CEPOS.DK)

I gennemsnit bliver der hvert år fremsat over 200 lovforslag i Folketinget. En gennemgang af 3.081 lovforslag siden 2004 viser, at der er en klar overvægt af lovforslag, der har negative administrative og økonomiske omkostninger for samfundet. Gennemgangen viser desuden, at politikernes beslutningsgrundlag ofte er mangelfuldt, og at der ofte ikke er begrundelse for at tro, at de politiske mål med lovforslaget nås.

- En meget stor andel af lovforslagene har udelukkende negative økonomiske og administrative konsekvenser. Det vil sige, at hverken det offentlige, erhvervslivet eller borgerne oplever positive økonomiske og administrative konsekvenser, mens mindst én af aktørerne oplever negative konsekvenser.
- Mens lovforslagenes økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, erhvervslivet og borgerne er forsøgt systematisk opgjort, er politikernes forventninger til lovforslagets øvrige konsekvenser ofte ikke dokumenteret.
- Langt størstedelen af alle lovforslag bliver vedtaget, uanset om konsekvenserne for samfundet er udelukkende positive, udelukkende negative eller blandede (både positive og negative).

Figur 1. Af alle lovforslag har 29% udelukkende negative økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, erhvervslivet og borgerne

Anm: Et lovforslag har udelukkende negative konsekvenser, hvis der ikke er positive konsekvenser for hverken det offentlige, erhvervslivet eller borgerne, samtidig med at mindst én af grupperne oplever en negativ økonomisk eller administrativ konsekvens. Lovforslag, der hverken har positive eller negative konsekvenser (det gælder 24% af alle lovforslag og dækker bl.a. over love om indfødsret) er ikke medtaget i figuren.

1 INDLEDNING OG RESUMÉ

Siden 1989 er mængden af statslig regulering i Danmark næsten tredoblet (se bl.a. Herby (2020)). Regulering kan påvirke den økonomiske vækst i et samfund positivt og negativt, men meget forskning tyder på, at vi i Danmark har nået et niveau, hvor effekten af regulering på den økonomiske vækst er entydigt negativ. Fx viser Heckelman og Wilson (2019) fx, at alle OECD-lande – heriblandt Danmark – har så meget regulering, at den samlede effekt på den økonomiske vækst er negativ, mens CEA Council of Economic Advisers (2018) over 13 sider gennemgår en lang række forskningsresultater, som dokumenterer de skadelige økonomiske effekter af regulering.

I Danmark fremsættes der hvert år i gennemsnit over 200 lovforslag i Folketinget. I forbindelse med hvert lovforslag bliver der bl.a. foretaget vurderinger af, hvilke økonomiske og administrative konsekvenser loven vil få for det offentlige, erhvervslivet og borgerne. Derudover bliver det vurderet, hvilke miljømæssige konsekvenser lovforslaget vil have. Konsekvenserne samles i et sammenfattende skema jf. vejledning om lovkvalitet.¹

Denne praksis er indført for at sikre, at de vigtige og relevante konsekvenser af et lovforslag bliver vurderet, så politikerne kan træffe en velinformeret beslutning, når de skal tage stilling til loven. Af "Vejledning om konsekvensanalyser" fremgår det således, at *"Formålet med konsekvensvurderinger er at sikre, at konsekvenserne af et lovforslag belyses så grundigt som muligt. Konsekvensvurderinger har en væsentlig funktion i forbindelse med det lovforberedende arbejde, fordi konsekvensvurderinger bidrager til at indkredse, hvordan et givent politisk mål bedst kan opnås."*²

I dette notat skaber vi overblik over de økonomiske konsekvenser af de lidt over 3.300 lovforslag, der blev fremsat i perioden 1. oktober 2004 til 31. december 2018. Af disse lovforslag er der 3.128 lovforslag, som indeholder et sammenfattende skema med konsekvensvurderingerne. Der er dog 47 af disse lovforslag, som kun vedrører Grønland eller Færøerne, hvorfor de ikke er taget i betragtning. Dermed er datasættet på i alt 3.081 lovforslag. Det er de sammenfattende skemaer fra disse 3.081 lovforslag, der ligger til grund for denne analyse.

Det sammenfattende skema er opdelt i positive og negative økonomiske og administrative konsekvenser for forskellige aktører. Vi har for hvert lovforslag opgjort, hvorvidt der er tale om positive, negative eller blandede økonomiske og administrative konsekvenser for henholdsvis det offentlige, erhvervslivet og borgerne.

¹ Vejledning om lovkvalitet: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=202372> eller <https://lovkvalitet.dk/>

² Vejledning om konsekvensanalyser, maj 2005 (afsnit 3.2, 7.1 og 7.2 revideret i 2018)

Vores gennemgang af de 3.081 lovforslag viser, at:

- en meget stor andel af lovforslagene – mere end hvert fjerde – har udelukkende negative økonomiske konsekvenser. Det vil sige, at hverken det offentlige, erhvervslivet eller borgerne oplever positive konsekvenser, mens mindst én af aktørerne oplever negative konsekvenser.
- mens lovforslagenes konsekvenser for det offentlige, erhvervslivet og borgerne er forsøgt systematisk opgjort, er politikernes forventninger til lovforslagets øvrige konsekvenser ofte baseret på mavefornemmelser.
- langt størstedelen af alle lovforslag bliver vedtaget, uanset om konsekvenserne for samfundet er udelukkende positive, udelukkende negative eller blandede (både positive og negative).

Samtidig kan vi på baggrund af vores arbejde konkludere, at konsekvensvurderingerne i de sammenfattende skemaer ikke er optimale i forhold til at give politikerne de bedst mulige forudsætninger for at føre god politik. Det skyldes bl.a., at:

- de sammenfattende skemaer fokuserer på pekuniære effekter og ikke på de samfundsøkonomiske effekter, der er relevante for gode, politiske beslutninger.
- de sammenfattende skemaer ikke opgør de økonomiske konsekvenser for borgerne. Dermed mangler en vigtig parameter for politiske beslutninger, som dermed risikerer at blive underprioriteret i den politiske vurdering.
- de sammenfattende skemaer er vanskelige at fortolke, fordi konsekvenserne er opgjort meget uensartet. For at vurdere de samlede omkostninger af den nye godskørselslov fra 2018, skal politikerne således kende antallet af varebilschauffører, den gennemsnitlige ansættelsestid, antallet af godsfirmaer, der anvender varebiler mv.
- kvaliteten af de sammenfattende skemaer er for dårlig. Bl.a. fremgår åbenlyse effekter i flere tilfælde ikke af de sammenfattende skemaer.

ANBEFALINGER

På baggrund af vores analyse og arbejde, anbefaler vi, at:

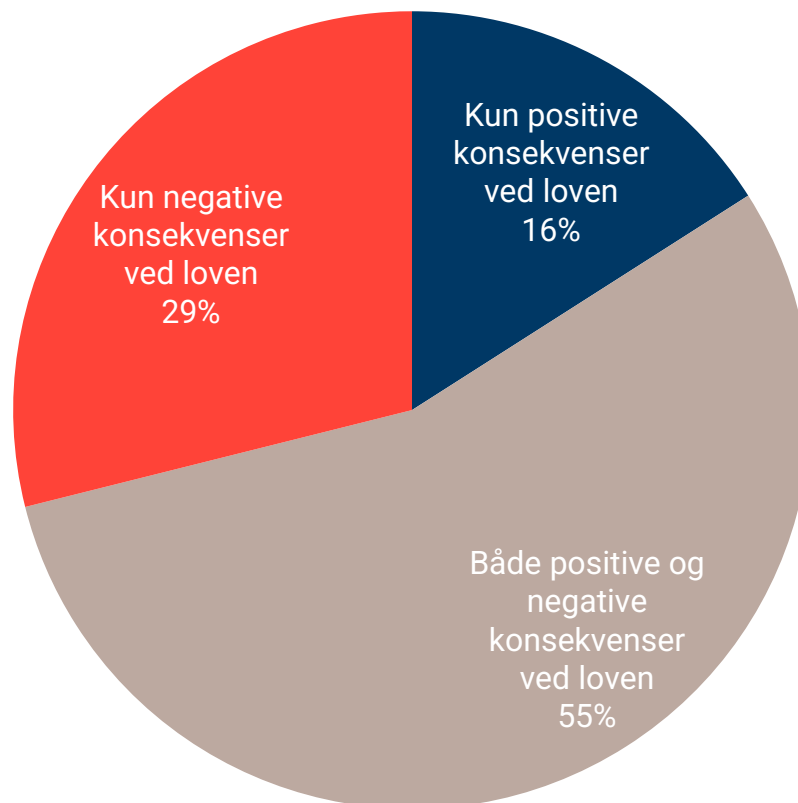
- de økonomiske konsekvenser for borgerne skal fremgå af de sammenfattende skemaer.
- de økonomiske konsekvenser skal gøres mere tilgængelige.
- alle lovforslag bør som udgangspunkt indeholde cost benefit-analyser eller cost effectiveness analyser.
- kvaliteten af de sammenfattende skemaer skal være markant bedre.
- politiske aftaler bør indeholde en øvre grænse for de samlede økonomiske og administrative omkostninger.
- politiske aftaler bør indeholde krav om dokumentation for den ønskede effekt.

2 29% AF ALLE LOVFORSLAG MED ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER HAR UDELUKKENDE NEGATIVE KONSEKVENSER

En meget stor del af lovforslagene har udelukkende negative økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, erhvervslivet og borgerne. Det gælder for næsten hvert tredje lovforslag (29%), jf. figur 2. Eksempelvis medførte ”L 216 Forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme”, der ændrede på bopælskravet for landbrugsejendomme under 30 ha, ifølge det sammenfattende skema kun negative konsekvenser for både det offentlige, erhvervslivet og borgerne.³

Figur 2. Af alle lovforslag har 29% udelukkende negative økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, erhvervslivet og borgerne

Anm: Et lovforslag har udelukkende negative konsekvenser, hvis der ikke er positive konsekvenser for hverken det offentlige, erhvervslivet eller borgerne, samtidig med at mindst én af grupperne oplever en negativ økonomisk eller administrativ konsekvens. Lovforslag, der hverken har positive eller negative konsekvenser (det gælder 24% af alle lovforslag og dækker bl.a. over love om indfødsret) er ikke medtaget i figuren.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra www.ft.dk.

³ https://www.ft.dk/samling/20061/lovforslag/l216/20061_l216_som_fremsat.htm

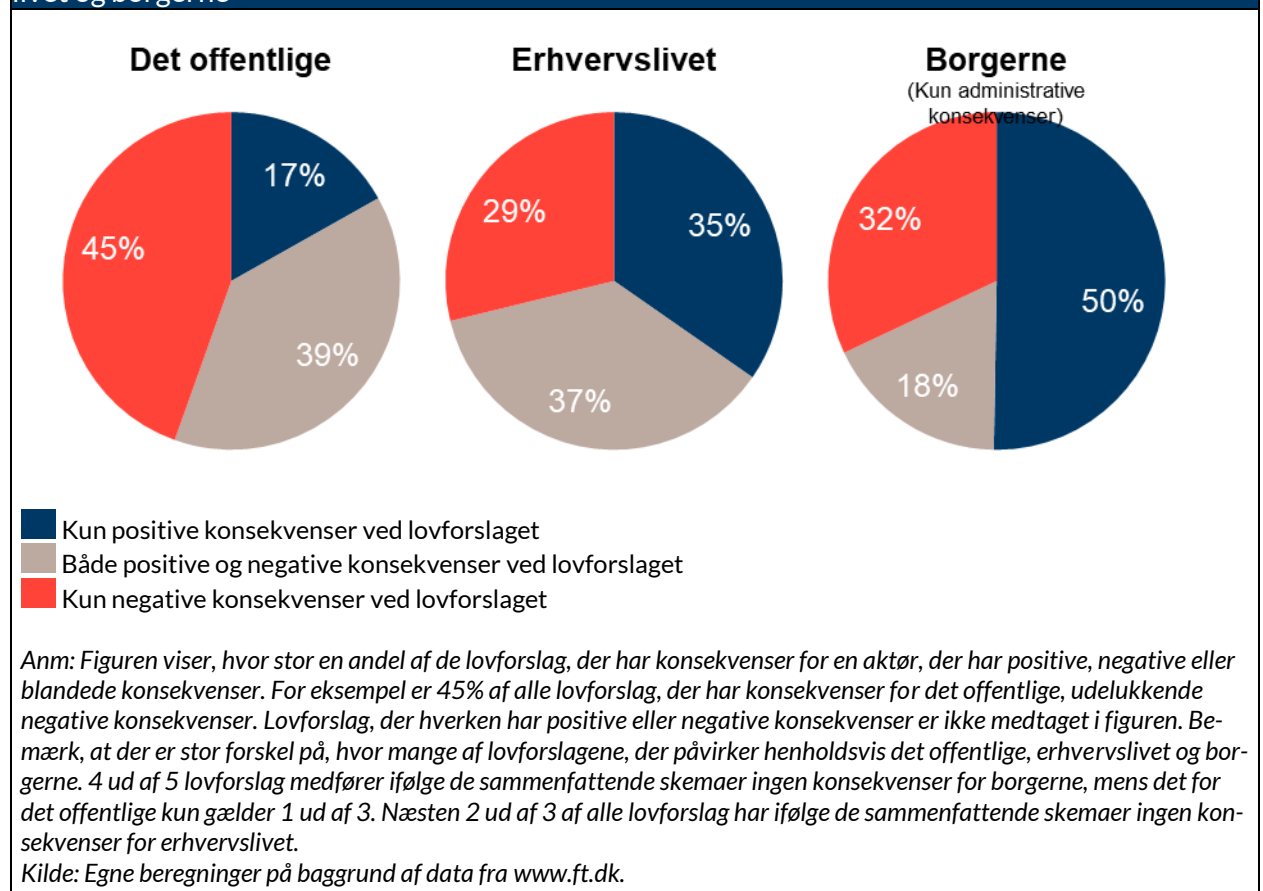

Lovforslag, der hverken har positive eller negative konsekvenser, er ikke medtaget i figur 2. Det gælder 24% af alle lovforslag og dækker bl.a. over "[Forslag til lov om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen](#)" (ændring af revisionsbestemmelse) og "[Forslag til lov om ændring af straffeloven](#)" (tildækningsforbuddet).

Det er særligt det offentlige, der har negative økonomiske og administrative konsekvenser ved lovene. Dette er som udgangspunkt helt forventeligt, da mange lovforslag er udgiftskrævende. På den anden side er det potentielt problematisk, at lovforslagene systematisk trækker i retning af en større offentlig sektor. Der er således mere end dobbelt så mange lovforslag, der øger de økonomiske og administrative omkostninger for det offentlige (45%), som der reducerer (17%) de økonomiske og administrative omkostninger. Af de lovforslag, der har konsekvenser for erhvervslivet og borgerne, er det ca. 1/3, der udelukkende har negative økonomiske og administrative konsekvenser, jf. figur 3.

For borgerne har en relativt stor andel af lovforslagene udelukkende positive konsekvenser. Dette kan skyldes, at man for borgerne kun opgør de administrative konsekvenser og altså ikke de økonomiske konsekvenser.

Figur 3. De økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslag for det offentlige, erhvervslivet og borgerne

ADMINISTRATIVE BYRDER FOR ERHVERVSLIVET

Vi har ikke lavet en systematisk gennemgang af de administrative byrder for erhvervslivet, men en gennemgang af udvalgte lovforslag viser, at de administrative byrder forbundet med det enkelte lovforslag ofte er begrænsede, og at det er "mange bække små" fra de 3.081 lovforslag, der i sidste ende giver væsentlige problemer med administrative byrder for erhvervslivet. Fx betyder "Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven"⁴, at privatinstitutioner én gang årligt skal oplyse kommunalbestyrelsen om, hvor stor andel børn fra udsatte boligområder, der er optaget i institutionen over det seneste kalenderår. Et andet eksempel er "Forslag til tatoveringslov"⁵, som betyder, at tatoveringssteder skal udlevere skriftlig information til forbrugere, inden tatovering udføres og opbevare navn og adresse på leverandørerne af tatoveringsfarver i 5 år. Selv for "Lov om ændring af lov om godskørsel"⁶, som Transport-, Bygnings- og Boligministeriet vurderede ville "medføre væsentlige administrative konsekvenser for erhvervslivet", er de løbende administrative konsekvenser kun vurderet til at udgøre 3,2 mio. kr. årligt, mens de administrative omstillingsomkostninger for erhvervslivet vurderes at være 60-75 mio. kr.

Samlet set betyder dette sandsynligvis, at det kan være svært at lette de administrative byrder betydeligt ved at gennemgå eksisterende love, og at en mere effektiv strategi til at begrænse de administrative byrder er at undlade at indføre flere byrder, uanset at de måtte fremstå som ubetydelige i det enkelte lovforslag.

KONSEKVENSEN FOR ØVRIGE AKTØRER AF DE 45% AF LOVFORSLAGENE, DER UDELUKKENDE HAR NEGATIVE KONSEKVENSER FOR DET OFFENTLIGE

Figur 4 viser, hvilken effekt de 45% af lovforslagene fra figur 3, der udelukkende har negative økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, samlet har på borgere og erhvervsliv. 17%-point af lovforslagene har positive eller blandede økonomiske og administrative effekter, mens 20%-point ingen effekter har for borgere og erhvervsliv. Blandt disse lovforslag finder man bl.a. lovforslaget om projekteringen af Femern Bælt-forbindelsen,⁷ hvor der i det sammenfattende skema ikke er oplistet nogle væsentlige positive konsekvenser for borgere og erhvervsliv, selvom det endelige anlæg selvfølgelig vil have positive effekter for disse.⁸ Projekteringen af det meget omtalte vildsvinehegn mod Tyskland er et andet eksempel.⁹ Tilbage er 9%-point af lovforslagene, som udover at belaste det offentlige økonomisk og administrativt, også påvirker borgere og virksomheder negativt økonomisk og administrativt. Det gælder fx "L 5 Forslag til lov om ændring af færdselsloven. (Implementering af dele af tredje kørekortdirektiv, ændring af gyldighedstiden for kørekort)."¹⁰, som havde negative konsekvenser for både det offentlige og borgerne, der med lovforslaget skulle have kørekortet fornyet oftere end hidtil (loven ændrede gyldigheden af kørekortet til 15 år, hvor det tidligere var gyldigt indtil indehaveren var

⁴ https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L6/20181_L6_som_fremsat.htm

⁵ https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/L134/20171_L134_som_fremsat.htm

⁶ https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/L234/20171_L234_som_fremsat.htm

⁷ https://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L99/20081_L99_som_fremsat.htm

⁸ De positive effekter fremgår af "L 141 Forslag til lov om anlæg og drift af en fast forbindelse over Femern Bælt med tilhørende land-anlæg i Danmark", https://www.ft.dk/samling/20141/lovforslag/L141/20141_L141_som_fremsat.htm

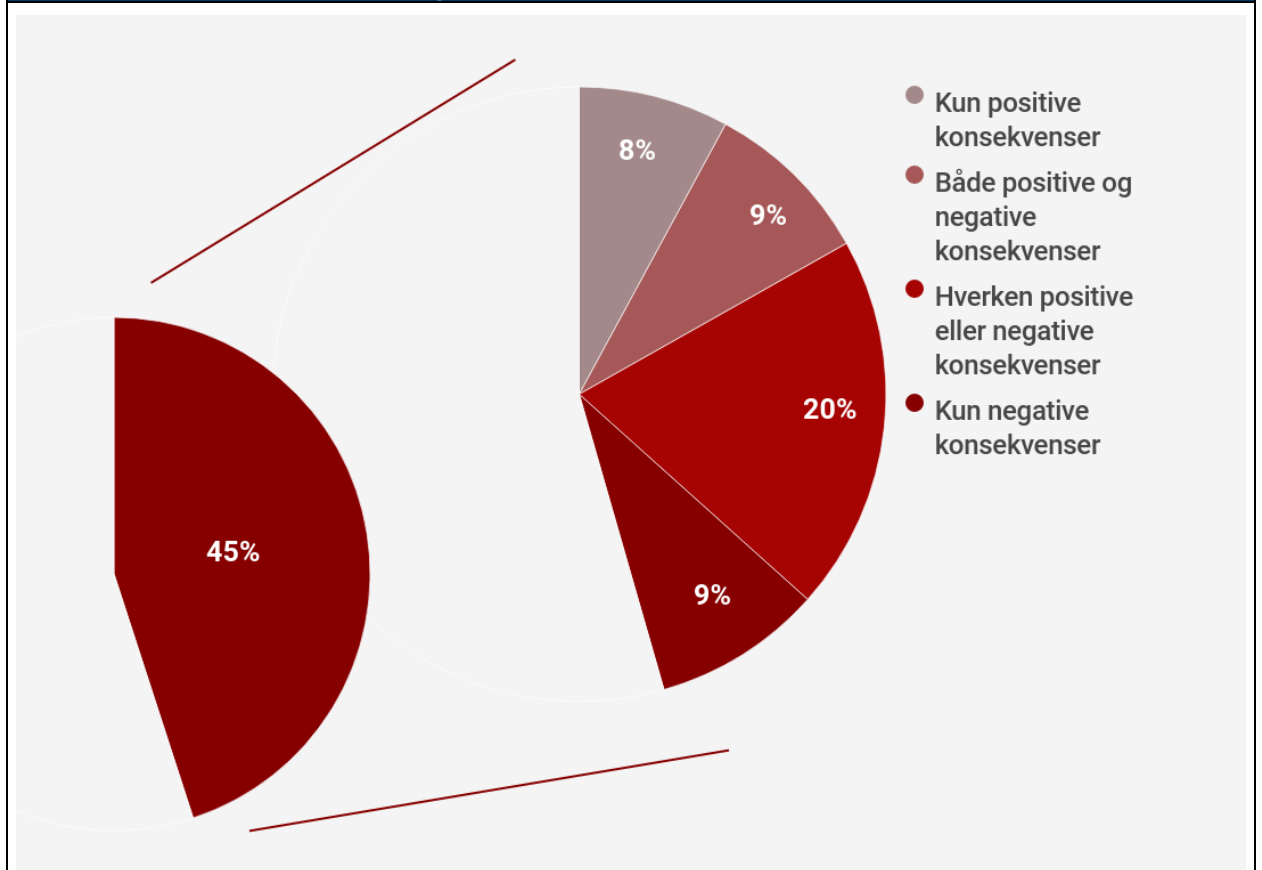
⁹ https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/L228/20171_L228_som_fremsat.htm

¹⁰ https://www.ft.dk/samling/20101/lovforslag/L5/20101_L5_som_fremsat.htm

fyldt 70 år).

Figur 4. Effekten på borgere og erhvervsliv af de 45% af lovforslagene, der udelukkende har negative konsekvenser for det offentlige.

Anm: Se figur 3.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra www.ft.dk.

Særligt de 9%-point af lovforslagene, der har negative konsekvenser for det offentlige og samtidig medfører negative konsekvenser for borgere og/eller erhvervsliv, er interessante fra et rent økonomisk synspunkt. Her skal argumenterne være ekstra gode, for at lovforslagene samlet set har bidraget positivt til samfundet. Og det er ikke altid tilfældet.

Tabel 1 viser de 11 lovforslag fra folketingsåret 2018-19, som havde negative økonomiske og/eller administrative konsekvenser for det offentlige samt erhvervslivet og/eller borgerne, uden at de samtidig havde positive konsekvenser.

Tabel 1. Overblik over lovforslag i 2018, der havde negative konsekvenser for det offentlige samt erhvervsliv og/eller borgere, uden at have positive økonomiske og administrative konsekvenser

- Forslag til lov om fjernelse af tatovering med laser.
- Forslag til lov om indsamling, anvendelse og opbevaring af oplysninger om flypassagerer. (PNR-loven).
- Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven. (Bedre fordeling i daginstitutioner).
- Forslag til lov om ændring af fiskeriloven. (Indsats mod kvotekonzentration i dansk fiskeri).
- Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag, lov om erhvervsuddannelser og lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. (Modelparametre for erhvervsuddannelser til brug for beregning af praktiksafhængigt arbejdsgiverbidrag, justering af det aktivitetsafhængige VEU-bidrag, merbidragsfritagelse m.v.).
- Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks Grundforskningsfond. (Etablering og finansiering af forskningsenheder med særligt fokus på transformativ forskning m.v.).
- Forslag til lov om ændring af lov om forsvarets personel. (Opbygning af totalforsvarsstyrken samt etablering af mobiliseringskompagnier).
- Forslag til lov om ændring af lov om Udbetaling Danmark og pensionsbeskatningsloven. (Udsøgning af målgrupper til brug for rådgivning om aldersforsikring, aldersopsparing eller supplerende engangssum i obligatoriske arbejdsmarkedspensioner).
- Forslag til lov om ændring af lov om våben og eksplosivstoffer. (Indførelse af registreringsordning for sikkerhedsveste og afgiftsfritagelse for tilladelser til salutkanoner).
- Forslag til lov om ændring af værgemålsloven, lov om valg til Folketinget, lov om tinglysning og lov om Det Centrale Personregister. (Valgret til personer under værgemål og forvaltning af tortgodtgørelse tilkendt personer under værgemål).
- Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven, revisorloven og lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v. (Tilpasninger til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU, ændring af kravene til revisorers efteruddannelse og styrket kontrol i forbindelse med ansøgninger om tilladelse til eksport af cyberovervågningsudstyr).

Kilde: De fremsatte lovforslag.

KONSEKVENSEN FOR ØVRIGE AKTØRER AF DE 29% AF LOVFORSLAGENE, DER UDELUKKENDE HAR NEGATIVE KONSEKVENSER FOR ERHVERVSLIVET

Figur 5 følger samme princip som Figur 4, men viser i stedet hvilken effekt de 29% af lovforslagene fra figur 3, der udelukkende har negative økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet, samlet har på det offentlige og borgerne. 11%-point af lovforslagene har positive eller blandede økonomiske og administrative effekter, mens 12%-point ingen effekter har for det offentlige og borgerne. Blandt disse lovforslag finder man bl.a. lovforslaget om ændring af lov om luftfart,¹¹ som gav Transport-, Bygnings- og Boligministeren hjemmel til at fastsætte nærmere regler om service- og kapacitetsmål på passagervendte områder på flyvepladser, hvilket kan medføre økonomiske og administrative omkostninger for lufthavne og flyselskaber, uden at det modsvares af økonomiske og administrative gevinster for det offentlige eller borgerne. Tilbage er 6%-point af lovforslagene, som udover at belaste erhvervslivet økonomisk og administrativt, også påvirker det offentlige og borgerne negativt økonomisk og administrativt. Det gælder fx "Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag, lov om erhvervsuddannelser og lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v."¹², som havde negative konsekvenser for både erhvervslivet og det offentlige. Loven skulle belønne de virksomheder, der bidrager til at uddanne erhvervsuddannet arbejdskraft, og straffe virksomheder, der ikke i tilstrækkelig grad bidrager til

¹¹ https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/L154/20171_L154_som_fremsat.htm

¹² https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L104/20181_L104_som_fremsat.htm

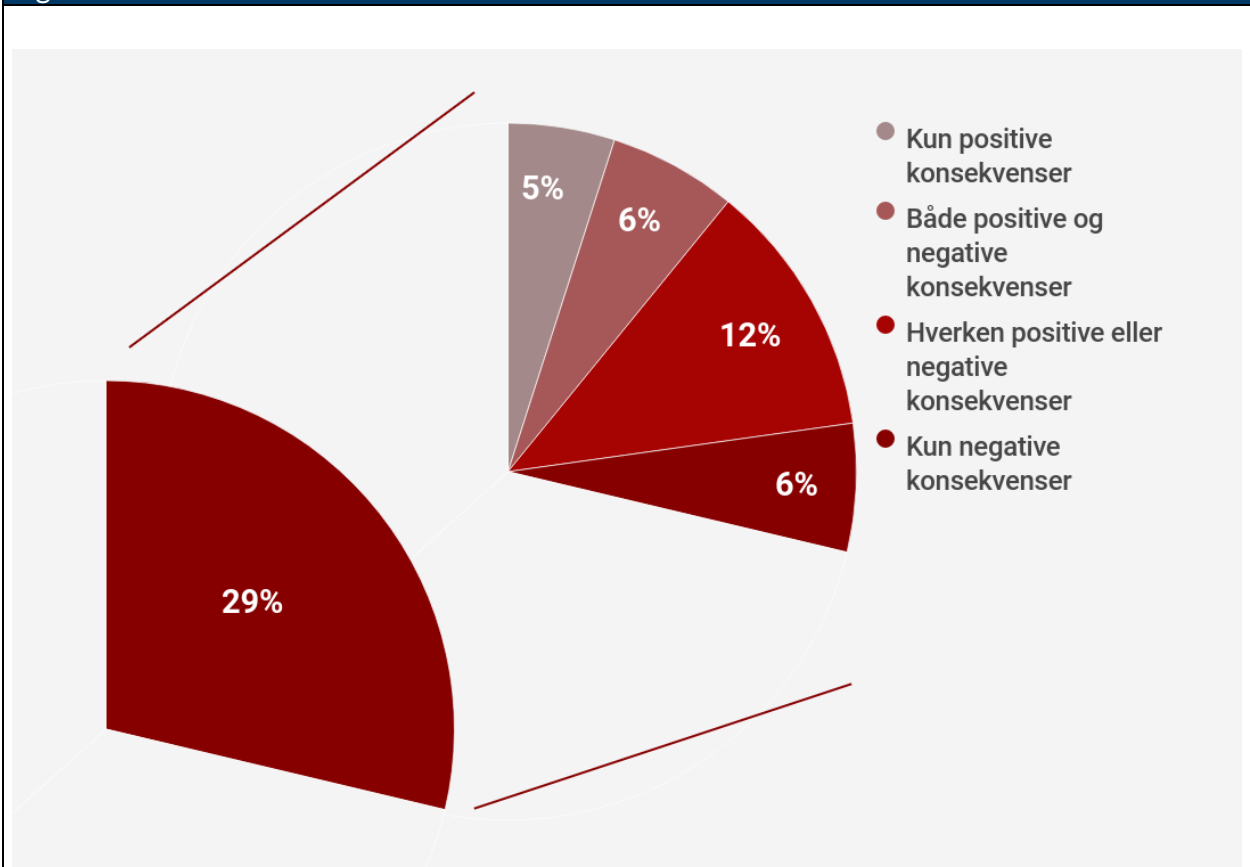

at uddanne erhvervsuddannet arbejdskraft, og fungerer i praksis som en særskat på faglært arbejdskraft, fordi den gør det dyrere for virksomhederne at have faglærte ansat.¹³

Samlet set har 18%-point af de 29% (svarende til næsten 2/3) af de lovforslag, der udelukkende har negative konsekvenser for erhvervslivet, ingen positive økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige og borgerne.

Figur 5. Effekten på det offentlige og borgerne af de 29% af lovforslagene, der udelukkende har negative konsekvenser for erhvervslivet.

Anm: Se figur 3.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra www.ft.dk.

Særligt de 6%-point af lovforslagene, der har negative konsekvenser for det offentlige og samtidig medfører negative konsekvenser for borgere og/eller erhvervsliv, er interessante fra et rent økonomisk synspunkt. Her skal argumenterne være ekstra gode, for at lovforslagene samlet set har bidraget positivt til samfundet.

¹³ Argumentet er uddybet her: <https://borsen.dk/nyheder/opinion/herby-praktikplads-aub-er-en-saerskat-paa-faglaert-arbejds-kraft-1sz5a>

Tabel 1 viser de 8 lovforslag fra folketingsåret 2018-19, som havde negative økonomiske og/eller administrative konsekvenser for erhvervslivet samt det offentlige og/eller borgerne, uden at de samtidig havde positive konsekvenser.

Tabel 2. Overblik over lovforslag i 2018, der havde negative konsekvenser for erhvervslivet samt det offentlige og/eller borgere, uden at have positive økonomiske og administrative konsekvenser

- Forslag til lov om fjernelse af tatovering med laser.
- Forslag til lov om indsamling, anvendelse og opbevaring af oplysninger om flypassagerer. (PNR-loven).
- Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven. (Bedre fordeling i daginstitutioner).
- Forslag til lov om ændring af fiskeriloven. (Indsats mod kvotekonzentration i dansk fiskeri).
- Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag, lov om erhvervsuddannelser og lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. (Modelparametre for erhvervsuddannelser til brug for beregning af praktisk-pladsafhængigt arbejdsgiverbidrag, justering af det aktivitetsafhængige VEU-bidrag, merbidragsfritagelse m.v.).
- Forslag til lov om ændring af lov om forsvarets personel. (Opbygning af totalforsvarsstyrken samt etablering af mobiliseringskompagnier).
- Forslag til lov om ændring af lov om Udbetaling Danmark og pensionsbeskatningsloven. (Udsøgning af målgrupper til brug for rådgivning om aldersforsikring, aldersopsparing eller supplerende engangssum i obligatoriske arbejdsmarkedspensioner).
- Forslag til lov om ændring af årsregnskabsloven, revisorloven og lov om anvendelsen af visse af Den Europæiske Unions retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande m.v. (Tilpasninger til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/34/EU, ændring af kravene til revisorers efteruddannelse og styrket kontrol i forbindelse med ansøgninger om tilladelse til eksport af cyberovervågningsudstyr).

Kilde: De fremsatte lovforslag.

Flere af lovforslagene i tabel 1 og tabel 2 fik en del kritik fra forskellige sider. Bl.a. blev "Forslag til Lov om ændring af dagtilbudsloven" (Bedre fordeling i daginstitutioner)¹⁴ kritiseret for at kunne have den modsatte effekt end det tilsigtede, og for at kunne gøre det mindre attraktivt at flytte til udsatte boligområder.^{15,16} "Forslag til Lov om ændring af fiskeriloven" (Indsats mod kvotekonzentration i dansk fiskeri)¹⁷ fik også kritik, bl.a. fordi den begrænsede stordriftsfordelene i fiskeriet¹⁸ (en effekt der i øvrigt ikke er medtaget i det sammenfattende skema i lovforslaget). Kritikken viser, at de konsekvenser, som ligger ud over de økonomiske og administrative konsekvenser opgjort i skemaerne, er usikre. Og at der i nogle tilfælde måske i højere grad er tale om forhåbninger fra politikernes side, end reel evidens for at effekterne opnås. Dette er emnet for næste afsnit.

¹⁴ https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L6/20181_L6_som_fremsat.htm

¹⁵ <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/62012>

¹⁶ Det er tidligere set, at dagtilbudsloven kunne få ressourcestærke til at flytte fra de udsatte boligområder – læs fx <https://pov.international/aendringer-i-dagtilbudsloven-far-ressourcestaerke-familier-til-at-flytte-fra-ghetoomrader/>.

¹⁷ https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/1112/20181_1112_fremsaettelsestale.htm

¹⁸ <https://borsen.dk/nyheder/opinion/artikel/11/177360/artikel.html>

3 MANGLENDE DOKUMENTATION FOR DE ØNSKEDE POSITIVE EFFEKTER AF NY LOVGIVNING

Lovgivning har mange andre formål end at begrænse omkostningerne for det offentlige, erhvervslivet og borgerne i Danmark. Hvis man kan dokumentere, at en lov vil have en positiv effekt på et område, kan det være helt rimeligt at acceptere, at den har økonomiske omkostninger for danskerne. Det kan – afhængig af politiske holdninger – fx gælde, hvis loven forbedrer miljøet, forbedrer danskernes frihedsrettigheder eller omfordeler fra én gruppe til en anden. I disse tilfælde er det vigtigt, at politikernes ønsker – fx fordelingspolitisk – er dokumenteret, så politikerne er sikre på, at de omkostninger, de gennem lovgivningen påfører borgerne, har en effekt i forhold til den politiske målsætning.

Et eksempel på en lov, der bl.a. er indført for at reducere uligheden, er ”L 234 Forslag til lov om ændring af lov om godskørsel”, som blev fremsat den 26. april 2018 af Christian Rabjerg Madsen (S), Kim Christiansen (DF), Henning Hyllested (EL) og Karsten Hønge (SF)¹⁹. Lovforslaget betød bl.a., at man skulle søge tilladelse for at køre med gods for fremmed regning (dvs. køre med gods for andre virksomheder) ligesom det medførte krav til bl.a. faglige kvalifikationer, virksomhedsform og forretningssted samt uddannelse af varebilchauffører. Det sammenfattende skema for lovforslaget viser, at lovforslaget udelukkende har negative økonomiske konsekvenser, og at de negative økonomiske konsekvenser er over 400 mio. kr. over en 10-årig periode.²⁰ I fremsættelsestalen blev der som årsag til at indføre loven bl.a. nævnt, at ”hensigten med forslaget er at bidrage til at bekæmpe sort arbejde, socialt bedrageri og illegal arbejdskraft samt at øge trafik-sikkerheden.” Det problematiske ved dette er dog, at håbet om at lovforslaget kan bekæmpe socialt bedrageri, sort arbejde og øget trafiksikkerhed ikke er veldokumenteret og bl.a. slet ikke fremgår som positive gevinster i det sammenfattende skema. Bl.a. er der ingen økonomiske gevinster for staten, hvilket ville være en naturlig konsekvens, hvis loven opfyldte målet om at reducere sort arbejde og socialt bedrageri.

Der er altså tale om et lovforslag, der blev vedtaget til gældende lov, som har store økonomiske konsekvenser for samfundet, og som udelukkende er vedtaget på baggrund af en hensigt om at opnå en ønsket effekt, som centraladministrationen vurderer enten ikke eksisterer, eller centraladministrationen ikke kan verificere. Alligevel blev lovforslaget vedtaget af et flertal bestående af S, DF, EL, ALT og SF uden om den daværende regering.

Vi har gennemgået et udvalg af de 693 lovforslag, der udelukkende har negative økonomiske og administrative konsekvenser for alle aktører. Der tegner sig et billede af, at der ofte enten ikke er dokumentation for, at loven har de ønskede effekter (hvilket fx var gældende for ændringen af godskørselsloven som beskrevet ovenfor) eller at målsætningerne og den tilhørende dokumentation er sekundære i forhold til det egentlige politiske mål. Det gælder fx ”L 6 Forslag til lov om

¹⁹ https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/l234/20171_l234_som_fremsat.htm

²⁰ Anslået på baggrund af det sammenfattende skema. Udover årlige omkostninger på 4 mio. kr. for det offentlige og 5 mio. kr. for erhvervslivet, er der omstillingsomkostninger på i alt 60-75 mio. kr., gebyrer på 1.500 kr. pr. varebil, vognmandsuddannelsesomkostninger på 5.000 pr. vognmand og uddannelsesomkostninger til chauffører, som skal have et grundkursus samt efteruddannelseskurser hvert femte år. Hertil kommer omkostninger for selskaber baseret på deleøkonomi som fx Mover.

ændring af dagtilbudsloven²¹, som har til formål ”at sikre, at børn fra udsatte boligområder kommer i dagtilbud, hvor der tales dansk”, men hvor det overordnede formål må formodes bl.a. at være bedre integration. Det sammenfattende skema i lovforslaget viser, at loven udelukkende har negative økonomiske og administrative konsekvenser. Og selvom loven rigtignok effektivt kan sikre, at børnene kommer i dagtilbud, er det på baggrund af den fremlagte dokumentation vanskeligt at vurdere, om det er en omkostningseffektiv metode til at opnå det overordnede mål i form af bedre integration. Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at centraladministrationen i det sammenfattende skema for lovforslaget har vurderet, at lovforslaget ikke har negative administrative konsekvenser for borgerne, når forældrene potentielt forhindres i at vælge den daginstitution, de foretrækker.

4 DE ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER HAR INGEN BETYDNING FOR, OM LOVENE VEDTAGES

Stort set alle lovforslag ender efterfølgende med at blive vedtaget. Kun 5,6% af de gennemgåede lovforslag ender med ikke at blive vedtaget, mens 91,4% bliver vedtaget, jf. tabel 3. 3,0% af lovforslagene blev delt op i flere lovforslag, hvoraf 96,4% blev vedtaget. Inkl. de delte lovforslag blev 94,3% af alle lovforslag vedtaget (ikke vist i tabel 3).

Tabel 3. Stort set alle lovforslag vedtages

	Antal	Andel
Vedtaget	2.817	91,4%
Bortfaldet	170	5,5%
Delt	94	3,1%
I alt	3.081	100%

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra www.ft.dk.

Note: Nogle lovforslag bliver delt op i flere dellovforslag. Det gælder fx ” Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og straffeloven²². De 94 lovforslag, der blev delt op i vores datasæt, blev i alt delt op i 193 dellovforslag, hvoraf 186 (96%) blev vedtaget.

Det er ikke overraskende, at flertallet af lovforslagene ender med at blive vedtaget. Det er der flere forklaringer på. Bl.a. har nogle lovforslag til formål at imødekomme EU-retten²³, og kan dermed ikke reelt afvises. Andre tager afsæt i en politisk aftale, så flertallet på forhånd er på plads.²⁴ Kort sagt fremlægger regeringer ikke lovforslag, der er ikke "klappet af", uanset om de udspringer af EU eller dansk initiativ.

²¹ <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L6/index.htm>

²² <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L106/index.htm>

²³ Det gælder fx ”L147 Lov om ændring af lov om tobaksafgifter”, https://www.ft.dk/samling/20042/lovforslag/L147/20042_L147_som_fremsat.htm.

²⁴ Her er det værd at bemærke, at der, ifølge Justitsministeriet (2018), ”ikke i [det sammenfattende] skemaet må forekomme nye oplysninger i forhold til det, der følger af redegørelsen under de obligatoriske punkter.” Politikerne fra forligspartierne kan altså i princippet være informeret om de økonomiske og administrative konsekvenser ved lovforslaget, inden lovforslaget fremsættes.

At flertallet for lovforslagene er på plads, inden de fremsættes, fremgår tydeligt, når man ser på andelen af lovforslag, der bliver vedtaget afhængig af de økonomiske og administrative konsekvenser. Det ses i tabel 4, hvor andelen af lovforslag, der ender med at blive vedtaget, fremgår opdelt på konsekvenserne for hver aktør og for alle aktører samlet set. Det har stort set ingen betydning for, om et lovforslag vedtages. Uanset om de økonomiske og administrative konsekvenser samlet set er "kun positive", "kun negative" eller "både positive og negative", er sandsynligheden for at lovforslaget bliver vedtaget reelt set den samme.

Tabel 4. De opgjorte konsekvenser af et lovforslag har ingen betydning for om det vedtages

	Det offentlige	Erhvervslivet	Borgerne	Samlet
Kun positive konsekvenser	96%	95%	95%	96%
Både positive og negative konsekvenser	95%	96%	93%	95%
Hverken positive eller negative konsekvenser	93%	94%	95%	92%
Kun negative konsekvenser	95%	93%	97%	95%

Ann: For at kategorien "Samlet" kategoriseres som "Kun positive konsekvenser" skal mindst en af offentlig, erhverv eller borgere have positive konsekvenser, mens de andre ikke må have negative konsekvenser. Lovforslag, der blev delt (se evt. tabel 3), indgår ikke i beregningerne af andelen i denne tabel.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra www.ft.dk.

Det bør ift. tabel 4 bemærkes, at de sammenfattende skemaer ikke omfatter evt. ændringer til lovforslaget som følge af den efterfølgende behandling i Folketinget. Det er derfor muligt, at konsekvenserne af lovforslagene er anderledes i den endelige form, jf. dog metoden i Bilag A på side 16.

Givet kompleksiteten i de mange love er det dog et oplagt spørgsmål for fremtidige analyser, om politikerne er tilstrækkeligt informeret om konsekvenserne af lovforslagene, inden de binder sig til dem rent politisk.

5 KONKLUSION OG ANBEFALING

5.1 ER KVALITETEN AF KONSEKVENSVURDERINGERNE GOD NOK?

I dette notat har vi set på konsekvenserne af lovgivning ved at kigge på de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, erhvervslivet og borgerne, som fremgår af de sammenfattende skemaer i lovforslagene.

ANBEFALING: DE ØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR BORGERNE SKAL FREMGÅ AF DE SAMMENFATTENDE SKEMAER.

- I det sammenfattende skema opgøres de administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige og erhvervslivet. Men for borgerne er det kun de administrative konsekvenser der opgøres – ikke de økonomiske.
- Fraværet af oplysninger om de økonomiske konsekvenser for borgerne gør det svært for beslutningstagerne at vurdere de samlede effekter af lovgivningen. Fx kan lovgivning, der begrænser konkurrencen, fremstå som økonomisk fordelagtige, fordi det alene er de positive økonomiske konsekvenser for virksomhederne, der fremgår af

skemaet, og ikke det økonomiske tab borgerne lider som følge af mindre konkurrence. Dette er uhensigtsmæssigt og trækker i retning af politik, der skader borgerne økonomisk.

ANBEFALING: DE ØKONOMISKE KONSEKVENSER SKAL GØRES MERE TILGÆNGELIGE.

- Det er svært at få et samlet overblik over, hvor store de samlede omkostninger ved et konkret lovforslag er for Danmark, fordi omkostningerne er opgjort på mange forskellige måder. Eksempelvis er de samlede omkostninger for erhvervslivet ved "L 234 Forslag til lov om ændring af lov om gods-kørsel" opgjort som summen af omkostninger opgjort som "kr./år", "kr./vognmand" og "kr./dag/chauffør", hvilket gør det svært at vurdere de samlede omkostninger for erhvervslivet.
- I stedet kan man fx opgøre de samlede omkostninger over en længere relevant år-række (fx 10 år).

ANBEFALING: ALLE LOVFORSLAG BØR SOM UDGANGSPUNKT INDEHOLDE COST BENEFIT-ANALYSER ELLER COST EFFECTIVENESS ANALYSER.

- De økonomiske og administrative konsekvenser måler ikke det samfundsøkonomiske tab (velfærdstab) ved lovgivningen, men udelukkende meromkostningerne (eller de reducerede omkostninger), hvilket i mange tilfælde ikke er det samme. Lovgivning kan godt reducere de økonomiske omkostninger, og samtidig medføre et samfundsøkonomisk tab. Fx vil en lov, der gør byggeriet mere ensartet kunne reducere omkostningerne, samtidig med den medfører et samfundsøkonomisk tab, fordi boligejerne ikke kan bygge deres boliger, som de foretrækker.

ANBEFALING: KVALITETEN AF DE SAMMENFATTENDE SKEMAER SKAL VÆRE MARKANT BEDRE.

- Dette notat tager udgangspunkt i en overordnet gennemgang af de sammenfattende skemaer i lovforslagene. I forbindelse med gennemgangen har vi nærlæst flere af skemaerne, og vi ser grund til at være bekymret over kvaliteten af konsekvensvurderingerne. I flere tilfælde er der åbenlyse mangler i det sammenfattende skema. Fx er den eneste positive konsekvens for borgerne ifølge det sammenfattende skema for den nye taxilov fra 2018, "L 24 Forslag til taxilov"²⁵, at borgerne får "nemmere klageadgang over taxikørsel", selvom det er åbenlyst, at den nye lov forbedrer konkurrencen og derfor vil føre til lavere priser for borgerne.
- Hvis politikerne skal kunne bruge konsekvensvurderingerne i det lovforberedende arbejde, er det vigtigt, at de får et dækkende overblik over konsekvenserne af lovgivningen.

²⁵ https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/l24/20171_l24_som_fremsat.htm

5.2 FUNGERER KONSEKVENSVURDERINGERNE EFTER HENSIGTEN

Formålet med konsekvensvurderingerne er at sikre, at konsekvenserne af et lovforslag belyses i forbindelse med det lovforberedende arbejde, så politikerne har det bedste mulige kendskab til konsekvenserne af lovgivningen, og så der kan være en offentlig debat om initiativerne. Det er derfor afgørende, at politikerne og offentligheden har adgang til konsekvensvurderingerne tidligt i lovprocessen, så de har bedre mulighed for at drage de nødvendige politiske konsekvenser, hvis de negative konsekvenser af lovgivningen viser sig at være for store.

ANBEFALING: POLITISKE AFTALER BØR INDEHOLDE EN GRÆNSE FOR DE SAMLEDE ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE OMKOSTNINGER.

- Politiske aftaler bliver ofte indgået lang tid før, der foreligger detaljerede konsekvensvurderinger. Politikerne indgår altså aftaler om ny regulering, inden de kender de fulde konsekvenser af den nye lovgivning. Principielt afholder en politisk aftale ikke partierne fra at stemme imod et lovforslag, hvis de økonomiske og administrative omkostninger er for høje. Men politisk kan det være problematisk at løbe fra en indgået aftale.
- For at komme problemstillingen i forkøbet, bør politiske aftaler som udgangspunkt indeholde en øvre grænse for de samlede økonomiske og administrative omkostninger, så man på forhånd aftaler, hvor meget man er villig til at "betale" for at opnå et politisk mål.

ANBEFALING: POLITISKE AFTALER BØR INDEHOLDE KRAV OM DOKUMENTATION FOR DEN ØNSKEDE EFFEKT.

- Som dokumenteret i dette notat, er dokumentationen for den ønskede effekt af ny lovgivning i mange tilfælde mangelfuld eller ikke-eksisterende. Politisk kan der være behov for, at man reagerer på konkrete problemstillinger og anviser løsninger på problemerne. Men det er et problem, når man indfører ny lovgivning, som har økonomiske og administrative omkostninger, uden at man opnår den ønskede effekt og dermed løser problemerne som ønsket.
- Problemstillingen kan reduceres ved, at politiske aftaler i højere grad indeholder krav om, at der findes dokumentation for, at de ønskede effekter af lovgivningen rent faktisk kan forventes at blive indfriet.

6 BILAG A: METODE

Opgørelsen af de positive og negative konsekvenser ved et lovforslag er baseret på det sammenfattende skema (se eksempel i figur 6), som skal indsættes i alle lovforslag.²⁶ Skemaet er en sammenfatning af konsekvenserne i hovedtræk, og det fremgår her, hvorvidt lovforslaget medfører positive eller negative konsekvenser indenfor hver kategori eller sektor. Disse konsekvenser er baseret på det pågældende ministeriums egne konsekvensvurderinger.

Alle skemaerne er indsamlet fra www.ft.dk med en computerkode, som udover at hente skemaerne også for hvert felt i det sammenfattende skema vurderer, hvorvidt der er konsekvenser, ingen konsekvenser eller om konsekvenserne ikke er opgjort. Udover de sammenfattende skemaer er der desuden blevet hentet en række yderligere oplysninger om lovforslaget fra folketingets hjemmeside, såsom ministerområde, om loven blev vedtaget, årstal, mv.

Figur 6. Eksempel på sammenfattende skema (L189 2017)

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Lovforslaget kan medføre positive økonomiske konsekvenser for det offentlige, hvis flere danskere får lettere ved at gå fra offentlig forsørgelse og til beskæftigelse på grund af lovforslagets krav om, at udenlandsk arbejdskraft kun må ansættes, såfremt arbejdskraften ikke er tilgængelig i Danmark.	Lovforslaget vurderes at medføre øgede udgifter til behandlingen af ansøgninger.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen.	Lovforslaget vurderes at medføre øget administration i forbindelse med behandlingen af ansøgninger.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Lovforslaget vurderes at medføre øgede lønudgifter til visse virksomheder, som ansætter udlændinge med ophold efter beløbsordningen.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen.	Lovforslaget vurderes at medføre en øget administrativ byrde for virksomheder, som ansætter udlændinge med ophold efter beløbsordningen.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen.	Ingen.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen.	Ingen.
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	
. Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Kilde: https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/l189/20171_l189_som_fremSAT.htm

Det er derved på baggrund af disse data vi har lavet vores beregninger.

²⁶ <https://lovkvalitet.dk/lovkvalitetsvejledningen/2-udarbejdelse-af-lovforslag/2-8-almindelige-bemaerkninger/2-8-11-sammenfattende-skema>

I nogle af de sammenfattende skemaer er de økonomiske og administrative konsekvenser for de forskellige aktører i samfundet opgjort i to forskellige kategorier. Vi har i vores datasæt slået dette sammen i én kategori, så vi kun ser på de økonomiske og administrative konsekvenser som en samlet kategori for hver af grupperne offentlige, erhverv og borgere (for borgere er det dog kun de administrative konsekvenser, der er opgjort, jf. Justitsministeriet (2018)).

For nogle af lovforslagene er det ud fra det sammenfattende skema ikke umiddelbart muligt at sige, hvorvidt der vil være konsekvenser ved lovforslaget eller ej. Dette gælder bl.a. "L 168 Forslag til lov om frikommuner"²⁷, hvor der for nogle af konsekvensvurderingerne er angivet, at konsekvenserne "afhænger af, hvorvidt frikommunerne gør brug af forsøgsmulighederne." I andre tilfælde såsom "L 111 Forslag til lov om ændring af en række love som følge af skatteforvaltningsloven"²⁸ angives nogle af konsekvensvurderingerne som "Der henvises til forslag til skatteforvaltningsloven". I disse tilfælde og andre lignende tilfælde har vi valgt at fortolke teksten, som om at lovforslaget *har* konsekvenser indenfor den pågældende kategori. Det kan i øvrigt bemærkes, at der kun er ganske få af disse specialtilfælde, hvor konsekvenserne ikke umiddelbart kan bestemmes ud fra det sammenfattende skema. Vores antagelse påvirker derfor ikke vores resultater nævneværdigt.

Vores datasæt omfatter samtlige 3.308 lovforslag som er blevet fremsat i perioden 01-10-2004 til 31-12-2018. Af disse lovforslag er der 3.128 lovforslag, som indeholder et sammenfattende skema med konsekvensvurderinger. De resterende 180 lovforslag, hvor der ikke fremgår et sammenfattende skema af lovforslaget, indgår ikke i vores analyse. Af de 180 lovforslag er en stor del af dem finanslovsforslag, forslag til tillægsbevillinger for finansåret, forslag til Danmarks Riges grundlov og lovforslag om statsborgerskab uden egentlige konsekvensvurderinger. Ud over dette henvises der i en stor del af de øvrige 180 lovforslag til konsekvensvurderingerne for andre lovforslag. Vi har yderligere sorteret 47 lovforslag fra datasættet idet disse udelukkende vedrører Grønland eller Færøerne. Dermed er analysen baseret på de 3.081 tilbageværende lovforslag.

En potentiel usikkerhed for vores analyse er, at de sammenfattende skemaer er udformet efter, hvordan lovforslaget så ud, da det blev fremsat. Der er ikke lavet sammenfattende skemaer for det endelige lovforslag, og dermed har vi kun konsekvensvurderingerne for lovforslaget som fremsat og ikke lovforslaget, som det så ud, da det blev vedtaget. Det betyder, at der potentielt set er nogle lovforslag, som er blevet ændret i løbet af lovbehandlingsprocessen, og hvor konsekvenserne er anderledes end opgjort i vores analyse. Om lovforslagenes behandling i Folketinget har Flemming Juul Christiansen, lektor i Politik og Forvaltning ved RUC, udtalt følgende til CEPOS:

"Før en minister fremsætter et lovforslag, vil ministeren have forhandlet størstedelen på plads i sit ministerium. Derved vil ministeren som hovedregel have fundet flertal for sit lovforslag inden det bliver fremsat i Folketinget. Af denne grund ses det også at et lovforslag oftest vil blive stemt igennem. Dog ser man ofte ændringsforslag fremsat af regeringen selv blive vedtaget i løbet af Folketingets tre behandlin-

²⁷ https://www.ft.dk/samling/20111/lovforslag/L168/som_fremsat.htm

²⁸ https://www.ft.dk/samling/20042/lovforslag/L111/20042_L111_som_fremsat.htm

ger. I visse tilfælde ser man dog, at der kommer ny vigtig viden frem i løbet af behandlingen af et lovforslag, hvorfor politikerne i disse få tilfælde vælger at stemme ændringsforslag til lovforslaget igennem, inden der stemmes for lovforslaget.”

Han henviser desuden til forskning på området, der viser at det er omkring 50% af de vedtagne lovforslag, som bliver ændret i løbet af folketingets behandlinger, se Damgaard og Jensen (2006). Forskningen siger dog intet om, hvorvidt disse ændringer er betydelige eller om de blot er ”kosmetiske”. Det er derfor heller ikke til at vurdere, hvilken effekt disse ændringer har haft på de økonomiske konsekvenser af lovforslagene. Det betyder, at de økonomiske konsekvenser kan have ændret sig for disse lovforslag. Den endelige lov kan altså have større eller mindre økonomiske konsekvenser, end det er opgjort i det sammenfattende skema i det oprindelige lovforslag.

7 REFERENCER

- CEA Council of Economic Advisers. 2018. "Economic Report of the President - Together with The Annual Report of the Council of Economic Advisers".
https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/02/ERP_2018_Final-FINAL.pdf.
- Damgaard, Erik, og Henrik Jensen. 2006. "Assessing Strength and Weakness in Legislatures: The Case of Denmark". *The Journal of Legislative Studies* 12 (3-4):426-42.
<https://doi.org/10.1080/13572330600877486>.
- Heckelman, Jac C., og Bonnie Wilson. 2019. "The Growth-Maximizing Level of Regulation: Evidence from a Panel of International Data". *European Journal of Political Economy*, maj, S0176268018303355. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2019.05.001>.
- Herby, Jonas. 2020. "Regelmængden stiger stadig: 100.000 ord tilføjet i 2019".
<https://cepos.dk/artikler/regelmaengden-stiger-stadig-100000-ord-tilfoejt-i-2019/>.
- Justitsministeriet. 2018. "Vejledning om lov kvalitet". 10. juli 2018. <https://lovkvalitet.dk>.

Denne analyse er en del af "Projekt 3%." Projektet har til formål at identificere reformer, der kan hæve den økonomiske vækst i Danmark til 3 pct. årligt de næste ti år. Projektet er støttet af Kraks Fond og af Novo Nordisk Fonden. (NNF20SA0066299)